

Kan het sociaal overleg het sociaal beleid redden?

Marc De Vos
Directeur
Itinera Institute

De democratische basis van het Belgische syndicalisme is gevierd met sociale verkiezingen in ongeveer 6000 ondernemingen, met vele tienduizenden kandidaten. De term “democratie” moet hier wel met enig zout worden genomen. Slechts één derde van de Belgische werknemers stemt. Sociale verkiezingen zijn immers pas verplicht vanaf honderd (ondernemingsraad) of vijftig (preventiecomité) werknemers. In kleinere bedrijven is de democratische steun voor het syndicalisme niet van dien aard dat er vrijwillig verkiezingen plaatsvinden. Wie kan stemmen, is daarenboven in keuze beperkt tot vakbonden die de overheid als “representatief” aanmerkt. In de praktijk geeft dit een oligopolie van de drie grote vakbonden.

Veeleer dan een oefening democratie, zijn de sociale verkiezingen vooral de doortrekking naar de werkvloer van het

Belgische overlegmodel waarin de drie grote vakbonden institutioneel gebeiteld zitten. Dezelfde vakbonden die via een resesem organen mee de welvaartsstaat besturen, vinden we per definitie terug in de ondernemingen. Dat geeft aan de sociale verkiezingen een uitgesproken politieke dimensie, waarvan de voortekens weinig gunstig zijn voor de onmachtige regering. Letermijn de aanloop naar de sociale verkiezingen werden de spieren gerold met straffe vakbondstaal, onder andere over koopkracht en sociale uitkeringen. Het opgewekte verwachtingspatroon zal voldoende vragen in de komende onderhandelingen over het interprofessionele akkoord en de loonnorm voor 2009-2010. Een daadkrachtige regering bepaalt mee het kader van dat overleg. Van deze regering verwachten de sociale partners blijkbaar dat zij vooral toekijkt en sponsort (DT 24 mei). Deze houding zegt

Kan het sociaal overleg het sociaal beleid redden?

veel over de staat van Leterne I en vergeet dat het budgettaire glijmiddel is uitverkocht. Het sociaal overleg kan zich geen loopgravenoorlog over koopkracht versus loonkosten veroorloven.

De grote institutionele macht van de sociale partners geeft ook grote verantwoordelijkheid. Vakbonden en werkgeversorganisaties moeten niet alleen het korte termijn belang van hun leden verdedigen, maar ook het algemene belang van het sociaal-economische apparaat dat ze zelf mee besturen. De nood is hoog en de tijd dringt. Het Generatiepact is manifest onvoldoende gebleken om de arbeidsmarkt klaar te stomen voor de gecombineerde vergrijzing en ontgroening van de samenleving. Ondanks de acute schaarste in grote delen van de arbeidsmarkt, is de positie van achtergestelde groepen nog ronduit schandelijk.

In Vlaanderen is het aandeel van 50-plussers in de nieuwe indiensttredingen de afgelopen vijf jaar amper gestegen: van 4,4 naar 5,5 procent. In dezelfde periode is het aandeel van 50-plussers in de werkzoekenden nochtans meer dan verdubbeld, van 7,7 tot 21,2 procent. Oudere werkzoekenden gaan er dus relatief op achteruit en blijven in de kou staan ondanks zoveel vacatures. Idem voor de allochtonen.

Hooggeschoolde allochtonen hebben in Vlaanderen zeven maal meer kans op werkloosheid dan hooggeschoolde Belgen.

En wat met de vele Waalse werklozen die, alle goede intenties ten spijt, toch maar niet de taalgrens overgeraken?

Het is godgeklaagd dat menselijk talent

wordt verkwist terwijl tienduizenden vacatures open staan. De sociale partners – werkgevers en werknemers samen - hebben het heft hier ook zelf in

De grote institutionele macht van de sociale partners geeft ook grote verantwoordelijkheid. Vakbonden en werkgeversorganisaties moeten niet alleen het korte termijn belang van hun leden verdedigen, maar ook het algemene belang van het sociaal-economische apparaat dat ze zelf mee besturen.

Kan het sociaal overleg het sociaal beleid redden?

handen: aanwervingbeleid, loopbaanbeleid en loonbeleid zijn hun domein. De sociale partners kunnen het kader scheppen waarin het tij voor kansengroepen op de arbeidsmarkt kan keren.

Zij kunnen loon- en arbeidsvoorwaarden leeftijdsvriendelijk maken, de versmachtende apartheid tussen arbeiders en bedienden eindelijk wegwerken, de sociale dumping van het brugpensioen stoppen, de jackpots bij herstructurering inzetten voor reclassering, de diversiteit een realiteit maken, en de mobiliteit een prioriteit. Gemakkelijk is het allemaal zeker niet, maar noodzakelijk zeker wel. Als het nu niet kan dan zal het later met meer dwang en meer pijn moeten. Nu handelen, is in eenieders belang. We moeten het Generatiepact openbreken en

doortrekken naar een breed mobilisatiepact. Als we dit land niet op de glijbaan richting verval willen zetten, moet er eendrachtige en daadkrachtige actie komen. In andere Europese landen met een overlegraditie hebben de sociale partners al hun verantwoordelijkheid genomen: kijk naar Scandinavië, Duitsland, Nederland. Zelfs in Frankrijk hebben vakbonden en werkgevers gezamenlijk de kaap naar een modernere arbeidsmarkt gerond. Kan het Belgisch sociaal overleg, in het aanschijn van een verlamde politieke macht, haar historische legitimiteit herwinnen?

Marc De Vos
Directeur Itinera Institute

Verschenen
als column in
De Tijd van
woensdag 28
mei 2008

Het Itinera Institute is een onafhankelijke denktank en doetank die, boven partijgrenzen, regionale verschillen en belangengroepen heen, wegen wil aanreiken voor eledshervormingen met het oog op duurzame economische groei en sociale bescherming in België en zijn regio's.

Itinera Institute VZW-ASBL

Boulevard Leopold II Laan 184d - B-1080 Brussel - Bruxelles
T +32 2 412 02 62 - F +32 2 412 02 69
info@itinerainstitute.org www.itinerainstitute.org

L'itinera Institute est un think-tank et do-tank indépendant qui, au-dessus et au-delà des partis politiques, des différences régionales et des groupes d'intérêt, veut identifier les chemins de réformes qui garantissent une croissance économique et une protection sociale durables en Belgique et dans ses régions.

Verantwoordelijke uitgever - Editeur responsable: Marc De Vos, Directeur